

ДЕЛЕГАЦІЯ ЖИТОМИРЩИНИ
НА ВСЕУКРАЇНСЬКОМУ
ГРОМАДЯНСЬКОМУ ФОРУМІ

стор. 2

ЯК ВИРИШУЮТЬСЯ
ПРОБЛЕМИ
ДІТЕЙ-ІНВАЛІДІВ?

стор. 3

ПРАВЛІННЯ УСДМ
ПІДБИЛО
ПІДСУМКИ РОБОТИ

стор. 7

ЇЖТЕ ФЕНХЕЛЬ
З ... СИРОЮ
КАРТОПЛЕЮ

стор. 8

ПРОГРАМА

12.04. - 18.04.

ТВ

8.04.2004р. №14 (176)

СВОБОДА
СПРАВЕДЛИВІСТЬ
СОЛІДАРНІСТЬ

Житомирщина МОЛОДА

Актуальне інтерв'ю

Петро САУХ: «Я не був би філософом, якби не вірив: усе минеться – бюрократичні крючкотворства, словобудаця та інша половина. Залишаться конкретні справи. По них про нас і судитимуть».

(Закінчення. Поч. на 1 стор.)

По-друге, слід сформувати чітко організовану економічну складову моделі освіти. Освіта – це складна самоорганізуюча система, яка вимагає ставлення до неї як до системи як з боку держави, так і з боку громадянського суспільства. Ми повинні чесно сказати – сьогодні вища школа тримається на студентах-контрактниках. З державного бюджету вищий навчальний заклад отримує не більше 35% від потреб. Ремонти і утримання усього господарства (гуртожитки, корпуси, обладнання, бібліотеки, ідалін тощо) покладено на плечі керівників вищих навчальних закладів, яких «опікують», контролюють, регламентують, як малих дітей. Крок вправо – крок вліво: розстріл. Нонсенс: кошти, які заробляє університет, жорстко тримаються в обіймах державного казначейства. Ректор у цій ситуації виступає в ролі бригадира. Де ще у світі таке існує?

У з'язку з цим слід переглянути й стосунки між тими, хто готує кадри і хто їх замовляє. Сучасні комерційні структури, банки, отримуючи спеціалістів, повинні нести певні витрати за їх підготовку в державному навчальному закладі. Ми сьогодні розраховуємося за все, крім повітря... і фахівця. Потребує також узгодження з роботодавцями нова система працевлаштування випускників вищих навчальних закладів, упровадження принципово нової форми державного індивідуального кредитування, місцевих податків на розвиток освіти і т. ін.

По-третє, важливим чинником підвищення ефективності вищої школи є рівень організації навчального процесу, впровадження новітніх технологій навчання та забезпечення мобільності студентів. Сьогодні продукт існуючої системи освіти не відповідає вимогам моделі сучасного фахівця, який уміє швидко пристосовуватися до будь-яких змін, гнучкого, здатного працювати більш ніж в одній професійній позиції, зберігаючи самовладання в умовах незвичайності аж до повного хаосу і абсолютної неясності, здатного екстраполювати ідеї із однієї сфери в іншу. Як цього досягти? Поворот до особистісної моделі освіти. Ця модель має будуватися на педагогіці співробітництва, утвердженні індивідуального підходу в навчанні. Тут патерналістська педагогіка вже не спрацює. Гарантією «співробітництва» пе-

здогадуєтесь? І звісно, ця «автономія» не повинна даруватись або купуватись. Тут повинні бути усі рівними: і столиця, і провінція...

Безумовно, розширення автономії вузів повинно здійснюватись при одночасному встановленні чіткої відповідальності держави і керівника вищого навчального закладу. Самостійне використання зароблених коштів, коригування кошторису, присвоєння вчених звань професора і доцента – усе це повинно стати прерогативою університету. Нагальною проблемою є й спрощення системи ліцензування, відкриття нових спеціальностей, коригування ліцензованого обсягу тощо. Науково-методичні ради, експертні комісії, експертні ради та інші реліктові утворення «приватизували» право на істину в останній інстанції і давно стали повторним гальмом демократизації вищої школи. Особливо потерпають від цього провінційні університети, відчуваючи на собі далеко не інтелектуальний тиск і повне безправ'я. Тому ми й згадуємо процес ліцензування і акредитації, як «дурний сон».

Щодо приєднання до Болонського процесу, то

освітою. Цікаво, що у нас існує і відповідна законодавча основа для розвитку системи органів самоврядування в освіті, яка закладена в ст. 16 Закону України „Про освіту“. Але закон є, а живемо – як можемо.

Наш університет не стоїть огороженою цих важливих процесів. Ми прийняли колективний договір, який передбачає заохочення будь-якої конструктивної діяльності на благо університету, регіону та держави загалом; впровадили студентське самоврядування; створили центр соціальної служби молоді; газету; університетську радіо; телефон довіри; працюємо над організацією так званого кар'єр-центр, студентської служби працевлаштування та вивчення ринку праці. В розрізі процесу демократизації вузівського життя створена Й Олікунська рада, яку очолила знана і шанована в області людина, заступник голови облради Р.Р. Петронговський. Тепер огорожено життя університету не стоїть ні його випускники, ні відомі в Україні люди, які опікуються і вболівають за освіту, ні батьки наших студентів. Вони допомагають обласкати нашу університетську життя,

між європейських університетів, утворено науково-виробничий комплекс „університет – ВАТ „Електровимірювач“, на який ми покладаємо велику надію. А наші молоді вчені Г.Є. Киричук та Л.М. Янович за вагомі наукові досягнення в галузі біології стали лауреатами премії Президента України. Започатковуємо надзвичайно важливі проекти „навчання протягом життя“ (дитячий садочок-школа-вуз-післядипломна освіта); екологічний проект та проект очищення води, які є актуальними для нашого регіону.

— Активна діяльність на посаді ректора університету, без сумніву, забирає у вас чимало робочого часу. Чи не заважає адміністративна посада науковій діяльності? Якщо не секрет, над чим працює знані в Україні ректор-філософ?

— Звичайно, заважає. Але я намагаюся постійно підтримувати форму педагога і науковця. Щойно завершено надзвичайно цікавий проект спільно з Національним інститутом стратегічних досліджень, присвячений генезі українського етносу і формуванню української політичної нації. Готуються до друку ще дві монографії з історії православ'я та синергетики освіт, які повинні вийти у світ в цьому році.

Та посаду ректора я розглядаю як творчу роботу, яка дає можливість пізнати життя у всій його повноті, реалізувати на практиці свої теоретичні проекти в освіті. А ще – укріпити волю і розум, гостро усвідомити особисту відповідальність за долю людей і тієї країни, в якій живу яку люблю.

— На ваш погляд, чи задовольняє сьогодні університет потреби регіону у фахівцях?

— Загалом це непросте питання. Потребу в тих чи інших фахівцях ніхто серйозно не вивчає ні на загальнодержавному, ні на регіональному рівнях. І це погано. Вищі навчальні заклади ростуть, як гриби після дощу. Усі готують юристів та економістів. Не будемо говорити про якість цих фахівців. Чи потрібна сьогодні така їх кількість? Виникає ситуація, коли вже відстали тих, хто працює, — інженерів, педагогів, фізиків, біологів, математиків. Ви чули коли-небудь, щоб хтось на комерційній основі відкрив педагогічний навчальний заклад? Я – ні. Не вживаючи на це, наші випускники працюють не лише в школах, вузах, але

«оракула» в сучасному інформаційному суспільстві не є конструктивною. Навпаки, викладач повинен «шукати» істину разом із студентом, як талановитий актор, грati роль незнавця. Разом з ним переживає «проколи» у процесі пошуку істини і разом з ним радіти, коли пошук увінчується успіхом.

Змістом сучасного освітнього процесу загалом має стати переход від школи знання до школи розуміння. «Чого я не розумію, тим я не володю», — казав Вольфганг Гете. Розуміння є однією із фундаментальних потреб і водночас здатності людини. Розуміння - це здатність мислити на рівні розуму, здатність не стільки сприймати і переробляти інформацію, скільки відшукувати смисл цієї інформації, пов'язувати її із смислом подій теперішнього, минулого і майбутнього, робити усе це надбанням індивідуального і колективного досвіду. Це нелегко зробити. Альберт Ейнштейн любив повторювати: «Ми багато знаємо, але мало розуміємо». Пригадайте славнозвісний кінофільм «Доживемо до понеділка». Як там визначено розуміння дітьми щастя? Щастя — це коли тебе розуміють. Але так само: чи можна бути щасливим, не розуміючи? Розуміння запліднюює життя смислом, робить людину впевненішою в собі, внутрішньо вільною. Але щоб здійснювалось розуміння, потрібне реальне право на нерозуміння. Нерозуміння не повинно бути підставою для покарання (негативна оцінка). Щоб у наших дітей розвинулась здатність до розуміння, їхня думка повинна стати розкріпаченою і дійсно запилюваною. Це вимагає якнайпильнішої уваги не лише до змін змісту і форм навчання, але й до розробки нових методик перевірки і оцінки знань учнів та студентів.

І останнє. Усе це вимагає нових організаційних форм навчання, введення двоциклового навчання (бакалавр — 3 роки і магістр — 5 років), модернізації навчального процесу шляхом збільшення обсягів самостійної роботи, кредитно-модульного навчання, модульно-рейтингової системи контролю знань, розвитку дистанційної освіти, модернізації системи вступників випробувань шляхом державного централізованого тестування тощо.

Славнозвісні європейські університети традиційно найбільше цінують незалежність як необхідну передумову свого постійного розвитку та вдосконалення вищої освіти. Яке ваше особисте ставлення до ідеї автономії університетів та в чому вона повинна полягати? Як ви оцінюєте можливість приєднання України до Болонського процесу?

— До того, що я вже сказав, додам: «автономія» це один із найважливіших чинників ефективності й успіху реформування вищої освіти в Україні. Без нього про реформу можна буде сказати, що хотіли як краще, а вийшло як ...

(С) Студентський інформаційний Центр ЖДУ

це нагальна справа. І я вірю, що це обов'язково станеться. Якщо не в 2005 році, то трохи пізніше. Україна - одна з найбільш інтелектуально розвинених країн на планеті. І до усіх особливостей сучасного світу ми вже доросли. Все розумімо і на всьому знаємося. Єдине, чого нам не вистачає, пристойних економічних умов і розборократизованості управління. Якщо ми найближчим часом з цим справимось, то Україна зробить могутній поступ вперед. Я в цьому абсолютно переконаний. Тим паче, що справу що очолює по-справжньому потужний міністр і просто мудра людина - В.Г. Кремень.

— Як стало відомо, ваші плани щодо перетворення Житомирського педагогічного на класичний університет дніми стали реальністю. Розпорядженням Кабінету міністрів України від 24 березня Житомирський державний педагогічний університет імені Івана Франка змінює назу на Житомирський державний університет імені Івана Франка. Чому для вас це було так важливо?

— Класичний університет дає не лише кращі знання, а є індикатором цивілізаційного рівня регіону і держави загалом. Ми робимо все можливе, щоб домогтися цього рівня. І багато вже зробили: відкрили нові факультети, кафедри, спеціальності, науково-дослідні центри, інститути та комплекси, впроваджуємо новітні технології навчання, здійснююмо реорганізацію навчального процесу, демократизуємо університетські життя, працюємо над науковими проектами спільно із вченими багатьох університетів світу і просто облаштовуємося під європейський рівень. Нас помітили як в Україні, так і за кордоном. Значно вирос наш рейтинг, а за темпами нарощування потенціалу ми вийшли на передові позиції. Так що перспективи наші настільки реальні, що незабаром буде свято.

— У процесах реформування вищої освіти все більшу участь беруть громадські об'єднання, асоціації та ради керівників ВНЗ. Створено Олійнську раду й у Житомирському педуніверситеті. Розкажіть докладніше про її роботу та перші результати її діяльності в університеті.

— Я вже наголошував, що реформування освіти передбачає її демократизацію. А демократизація освіти це не лише децентралізація, регіоналізація в управлінні, автономізація навчальних закладів, гуманізація взаємовідносин між суб'єктами навчання й педагогами. Це також переход від державної до державно-громадської і громадсько-державної форм управління

радять, піклуються про наше зростання, впливають на будь-яке наше рішення. Результатом цієї діяльності став, наприклад, стратегічний план розвитку університету до 2008 року, різноманітні проекти облаштування території університету, проект до святкування в жовтні нинішнього року 85-річчя з дня заснування університету. Але насправді велики справи - ще попереду.

— **Вища освіта та наука України все частіше представляється на академічних виставках, яких лише у 2003 році було проведено у країні 12. Чим були представлені на таких форумах науковці і студенти університету?**

— Наш університет постійно бере участь у різноманітних виставках, у тому числі міжнародних. Проводимо й свої виставки. Що представляємо? Найперше, сучасні інноваційні технології навчання, результати наукових досліджень з біології, фізики, філософії, лінгвістики, педагогіки та психології, експериментальні зразки електротимірувальних пристріїв, наукові та художні роботи студентів тощо. Ділимося своїм досвідом і, звичайно, вчимося в інших. І ці виставки завжди для нас результативні. Вже двічі підряд стаємо бронзовими призерами виставки «Освіта України — 2002» та «Освіта України — 2003», отримали десятки престижних дипломів, а наша газета „Універсум“ стала однією із кращих молодіжних газет України. Не випадково Міжнародним Академічним Рейтингом по популярності та якості університет визнаний „Символом класичної освіти“, нагороджений срібною медаллю „Незалежність України“, Срібною Степлою та Дипломом якості, дипломами популярного рейтингу «Софія Київська» тощо.

— **У системі вищої освіти значно активізувалась її наукова складова. Окресліть, будь-ласка, внески вчених педуніверситету в доробок сучасної академічної науки.**

— В університеті функціонує 7 наукових шкіл, які мають визнання не лише в Україні, але й за кордоном, їх очолюють відомі в Україні і за їх межами вчені професори А.П. Стадніченко, П.В. Білоус, О.А. Дубасенюк, М.Г. Цілінко, В.М. Вандищев, О.С. Чирков та ін. Лише за останній рік збільшилась кількість аспірантів з 40 до 100 осіб, захищено 24 кандидатських та 1 докторську дисертацію, відкрито Спеціалізовану раду із захисту кандидатських дисертацій, опубліковано десятки монографій, започатковано ряд цікавих науково-дослідних проектів із вченими відо-

яку дає наш університет. До того ж за нашого випускника вже сьогодні бореться роботодавець. А це найважливіший показник.

— **Які інновації університет планує запровадити в процесі підготовки студентів наступного навчального року?**

— По-перше, плануємо перехід від модульно-рейтингової системи, за якою ми працюємо майже рік, до кредитно-модульної. По-друге, розпочнемо розробляти в електронному варіанті всі навчальні дисципліни, формувати електронну бібліотеку, забезпечимо більш широкий доступ до Інтернету та здійснимо вхід в міжнародну систему бібліотек. По-третє, розпочнемо інформатизацію системи управління університетом, будемо працювати над впровадженням дистанційної системи навчання.

— **Коли ви тільки-но приступили до обов'язків ректора, то у своєму першому інтерв'ю говорили лише про перспективи розвитку університету. Минув рік. Чи не зникла, так би мовити, „райдужність“ з окремих планів? Що «болить» вам як керівникові (чи таких „болючих“ місць немає)?**

— Якщо ви пам'ятаєте, то майже все, що мною було обіцяно, - сьогодні реалізовано. Хіба що за винятком облаштування території, парку та будівництва пам'ятника І. Франку перед головним корпусом. На жаль, ми тут зіткнулися з мовчазним нерозумінням. Мені здавалося, що це потрібно не лише університету, але й місту. Досвід не допоміг, обманувся. Щодо решти планів, то, незважаючи, що вони реалізовані, коштувало усе це неймовірних зусиль і енергії. А здавалось, усе повинно було б бути просто. Скажіть, будь ласка, хіба хтось міг підозрювати, що для того, щоб облаштувати урні і лавочки біля гуртожитків, потрібно звертатись аж до мера міста? А щоб вирішити проблему будівництва порталу - вести півроку „перепалку“ з архітекторами; майже рік вести боротьбу, щоб на території університету (іздалі «Берізка») не продавали алкогольні напої; битись як риба о лід, щоб розірвати договір про оренду цієї ж «Берізки» (власності університету), і до речі, архітектурної пам'ятки, яка на очах занехається і нівечиться. Але найцікавішим із цієї «серії» є те, що вже більше трьох місяців нам доводиться безуспішно доводити управлінню Пенсійного фонду Корольовського району, що університет є державним... Погодьтеся, це вже щось із області пасажів М. Жванецького. Але я не був би філософом, якби не вірив: «усе минеться» — бюрократичні крюкотворства, словоблуддя та інша половина. Залишатися лише наші конкретні справи. По них про нас і судитимуть.

Великі інтерв'ю
Оксана КУЗЬМИНА,
Раїса СТЕЦЮК
Віталій ТЕМНЕНИЙ

255

гр. 00.00

BIZ-TV